

Koruja ruostumattomasta teräksestä

Veikko Pöyhönen

Olen tehnyt silloin tällöin koruja erilaisista materiaaleista reilut 40 vuotta. Poikasena materiaalina oli usein tuohi ja koivuvitsas. Näihin aikoihin tuli aloitettua kokeilu kirjasinmetallilla. 80-luvulla kuvioihin tuli myös hopea ja pronssi sekä sarvimateriaali. Missään vaiheessa korujen teko ei muuttunut järjestelmälliseksi.

Opettajaksi ryhdyttyäni havaitsin, ettei oppilaiden kärsivällisyys oikein tahtonut riittää korujen valmistukseen. Mielestäni ensimmäinen oppilaille sovelias tekniikka oli teknisen työn opettaja Jukka Kurteliuksen tekemässä ohjeessa **Sormus ruostumattomasta teräksestä**. Olin yllättyneet oppilaiden innostukseen sormuksen teossa. Sormuksia syntyy, vaikka ruostumattoman teräksen naputtelu kylmänä ei olekaan niitä kaikkein keveimpiä hommia. Vuonna 2009 Kouluelektronikka Oy toi markkinoille edullisia materiaaleja ja välineitä korujen valmistukseen. Yritys on järjestänyt korukoulutustilaisuuksia mm. Meriseminaarissa ja

syyskoulutuspäivillä.

materiaalina mm. alumiini,

tompakki ja hopea. Näyttävienkin korujen valmistus onnistuu näillä hyvin myös oppilailta.

Olen teettänyt oppilailta **kukkakeppi neliöteräksestä**

(Ideaport) pienenä välityönä. Oppilas saa kukkakepin

valmiiksi 2-3 tunnissa. Olen myös koettanut saada oppilaat

innostumaan taotuista koruista. Koruun saadaan kestävä pinta rasva- tai öljyvahapoltolla (Ideaport).

Mustapintainen koru ei kuitenkaan tahdo innostaa oppilaita. Taonta, koru, lehtijäljitelmä jäi

kuitenkin itämään mieleeni. Lopulta oli kerta kaikkiaan pakko kokeilla korun taontaa

ruostumattomasta teräksestä. Varastosta

löytyi 3mm rosterilevyä. 7-8mm levyinen

suikale osoittautui kokeiluissa hyväksi

leveydeksi. En lähtenyt keksimään ruutia

uudelleen, vaan taoin lehden samalla tavoin kuin kukkakepissä. Ruostumattoman teräksen taonta

vaatii jonkin verran kuumempaa lämpötilaa, kuin neliöteräs. 500g pajavasara tuntui parhaimmalta tähän työhön.

. Lehtikuvion takominen onnistuu hyvin harjapäävasaralla, jonka harjapään profiili on hieman teroitettu nauhahiomakoneella. Myös lyöntipäätä kannattaa hieman pyöristää, jotta sillä saataisiin parempi venytysvaikutus. Korun vartta ei kannata katkaista ennen

kuin koru on valmiiksi kiillotettu ja kiinnitysreikä on porattu. Parhaiten kiillotus onnistuu joustavalla lisävarrella varustetulla Dremelillä. Pinnan hionnan voi aloittaa esim. hiomapaperirullalla. Viimeistely kannattaa suorittaa huopalaikalla ja/tai kumisella hiomarullalla. Tätä ei kannata tehdä

penkkihiomakoneen huopa- tai varsinkaan rätilaikalla, koska väärässä asennossa laikkaan osuessaan kiillotettava kappale lähtee lentoon **TODELLA LUJAA!** Vastaavan vahingon sattuessa Dremelin laikka hajoaa aiheuttamatta kummempaa vaaratilannetta. Kaulakorun lenkki valmistettiin 1mm Sterling- hopeasta kiertämällä. Samasta materiaalista valmistetut korvalenkit hankittiin valmiina.

Sormus

Sormus valmistettiin aiemmin mainitun Jukka Kurteliuksen ohjeen mukaan yhdellä poikkeuksella. Sormus kannattaa pakotuksen välissä kuumentaa keltahehkuseksi ja antaa jäähtyä huoneenlämpöiseksi muutamia kertoja. Pehmeäksi hehkus paitsi helpottaa sormuksen muotoilua, myös saa aikaan toivotun oksidikerroksen kappaleen pintaan. Jos oksidikerroksen haluaa jättää korun syvänteisiin, on huopalaikka paras ratkaisu kiillotuksessa. Kiillotus kannattaa suorittaa poikkisuuntaan kuvioita kohtaan, jottei oksidi hioudu pois kokonaan.

Jos sormuksesta haluaa kokonaan peilikirkkaan, kannattaa kiillotus suorittaa rätilaikalla kuvioiden suuntaisesti. Kiillotus onnistuu parhaiten kun pitää työpöydällä kiillotusvahanöykkyä (noin 1kg:n paketti) helposti saatavilla. Pyörivää laikkaa kannattaa koskea vahaan tiheään. Liian vähäisellä kiillotusvahalla hommasta ei tahdo tulla mitään. Laikan kestoikä jää myös kovin lyhyeksi. Suosittelen hankimaan samalla ainakin kahta kiillotusvahaa; yhden ruostumattomalle teräkselle ja toisen muille metalleille ja muoveille. Em. kiillotusvahat maksavat yhteensä muutaman kympin (Kouluelektroniikka Oy), mutta kestävät käytössä lukuisia vuosia.

Korua kokonaan kiillotettaessa koetin ”myllyttää” ne kiillotusrummussa. Kolmen tunnin kiillotus ei mielestäni muuttanut niitä sanottavasti.

Artikkelin korujen valmistus olisi onnistunut paljon helpommin hopeasta. Hopeaa ei mm. tarvitse takoa, vaan sen muotoilu onnistuu hyvin kylmänäkin pehmeäksi hehkutuksen jälkeen. Patinointi saadaan aikaan rikkimaksalla eli kaliumpolysulfidilla. Rajoittavana tekijänä on tietenkin hopean hinta, joka näyttää vain jatkavan nousuaan.

Tein kuitenkin kokeeksi 0,4mm hopealevystä kaksi korua. Työskentely oli varsin helppoa ruostumattomiin koruihin nähden. Hopea taipui mainiosti ilman mitään

Valmiiden korujen kiillotus sujui hienosti kiillotusrummussa. Kieltämättä hopeakorujen kiilto on omaa luokkaansa. Olisin voinut patinoida korut, mutten raaskinut.

lämpökäsittelyjäkin. Valmistus olisi onnistunut kotonakin yksinkertaisilla apuvälineillä kuten saksilla ja vasaralla.

Oheisessa kuvassa vielä koko setti: Neljä korvista ruostumattomasta teräksestä ja kaksi hopeasta.

Lisäksi vielä kaulakoru ja sormus ruostumattomasta teräksestä. Kaulakorun ripustusnaru on lujaa korulankaa. Turvallisuuden kannalta liiankin lujaa. Siksi naru kannattaa varustaa ketjulukolla, joka paitsi helpottaa korin pukemista, muodostaa myös tarvittavan heikon lenkin. Narun purkaantumisen ja solmujen aukeamisen saa estettyä helpoimmin pisaralla sekuntiliimaa.

Tarkkojen ja monimutkaisten korujen valmistus onnistuisi kouluissakin ns. hopeasavella. Se on nimensä mukaisesti savea joka on muotoiltavissa kuten tavallinen savikin. Kuivuttuaan hopeasavi on edelleen helpohkosti viimeisteltävissä, kuten tavallinen savikin. Kuivatuksen jälkeen suoritetaan poltto. Sen jälkeen käytössä on Sterlinghopeinen aihio, jota muokataan samoin kuten mitä tahansa hopeaesinettä.

Em. saven hinta on kuitenkin vielä kovempi kuin tavallisen hopean. Edullisempi vaihtoehto on pronssisavi. Se toimii samoin kuin hopeasavikin. Hinta vain on edullisempi. Lopputuloksen sopiminen esim. tompakkiketjuun jää kysymykseksi. Miten näiden patinointi ja kiillotus tapahtuu yhdessä? Menetelmällä olisi kuitenkin mahdollista valmistaa myös esim. ”viikinkikoruja”. ”Kunhan pääsen kokeilemaan!”

veikko.poyhonen@kapy.edu.hel.fi

<http://welcome.to/ideaport>

